

บทที่ ๖

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่ยังผลต่อการมีภาระ : ศึกษาเฉพาะกรณีลูกจ้างในสถานประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัดปทุมธานี" ครั้งนี้ได้ศึกษาโดยวิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้แบบสอบถามที่ร่างขึ้นเอง ลูกจ้างที่ตกเป็นตัวอย่างมีจำนวน ๔๕๒ คน และในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ อันยังผลให้ลูกจ้างมีภาระเลี้ยงดูแตกต่างกัน ผลการศึกษากล่าวได้โดยย่อดังนี้

ก. ลักษณะการมีภาระ

ในการศึกษาเรื่องนี้ ได้แบ่งผู้เป็นภาระของลูกจ้างออกเป็น ๒ ประเภทคือ ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์และผู้เป็นภาระบางส่วน ลูกจ้างมีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์และบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๕ คนเท่ากัน โดยที่ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ ได้แก่ บุตร, ภรรยา/สามี, บิดา/มารดา, ญาติในระดัขันธ์เดียวกัน ตามลำดับ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับลูกจ้าง สำหรับเพศและอายุนั้น มีผู้เป็นภาระเพศชายน้อยกว่าหญิงในอัตราส่วน ๓ : ๕ โดยทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๑๕ - ๓๕ ปี ในกรณีผู้เป็นภาระบางส่วน ซึ่งได้แก่ บิดา/มารดา, ญาติในระดัขันธ์เดียวกัน บุตร, ภรรยา/สามี ญาติในระดัขันธ์ต่ำกว่าและญาติในระดัขันธ์เหนือกว่าตามลำดับ ซึ่งมีส่วนน้อยที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับลูกจ้าง สำหรับเพศและอายุมีผู้เป็นภาระบางส่วนเพศหญิงมากกว่าชายเช่นกัน ในอัตราส่วน ๓ : ๔ โดยชายและหญิงส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๖ - ๕๕ ปี สิ่งที่ลูกจ้างให้แก่ผู้เป็นภาระบางส่วนของตน ส่วนใหญ่ให้เงิน รองลงมาคืออาหาร ค่ารักษาพยาบาล เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับอายุของผู้เป็นภรรยา พบว่าลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยา โดยสมบูรณ์ อายุ ๐ - ๓ ปี ส่วนใหญ่ได้แก่ลูกจ้างอายุ ๒๕ - ๒๙ ปีที่มีสถานภาพสมรส และมีบุตร ๑ คน เป็นผู้มีพี่น้องร่วมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ ๕ - ๖ คน เป็นผู้อพยพเข้ามาอาศัยในตำบลที่อยู่ปัจจุบันนานกว่า ๑ ปี - ๕ ปี และอาศัยอยู่บ้านเช่า มีลักษณะครอบครัวเดี่ยว โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๔ - ๖ คน นอกจากนี้ ยังพบว่า เป็นผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ ๔ ทำงานอาชีพช่างและมีรายได้เดือนละ ๒,๐๐๑ - ๔,๐๐๐ บาท

ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๔ - ๑๔ ปี ส่วนใหญ่ได้แก่ลูกจ้างอายุ ๔๐ - ๔๔ ปี มีสถานภาพสมรสและมีบุตร ๓ คน เป็นผู้มีพี่น้องร่วมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่จำนวน ๕ - ๖ คน เช่นกัน กับทั้งได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในตำบลที่อยู่ในปัจจุบันนานกว่า ๑๐ ปี โดยอาศัยอยู่บ้านของตนเอง มีลักษณะครอบครัวเดี่ยวและมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๔ - ๖ คน สำหรับการศึกษาค้นพบว่า เป็นผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ ๔ ประกอบอาชีพคนงานไร้ฝีมือและมีรายได้ต่อเดือน ๓,๐๐๑ - ๔,๐๐๐ บาท

ในกรณีลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ส่วนใหญ่ได้แก่ลูกจ้างอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี มีสถานภาพสมรสและมีบุตร ๑ คน เป็นผู้มีพี่น้องร่วมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันจำนวน ๕ - ๖ คน ได้อพยพมาอยู่อาศัยในตำบลที่อยู่ในปัจจุบันนานกว่า ๑๐ ปี โดยอยู่บ้านเช่า และมีลักษณะครอบครัวเดี่ยว มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๔ - ๖ คน มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ประกอบอาชีพช่างและมีรายได้ต่อเดือน ๓,๐๐๑ - ๔,๐๐๐ บาท

สำหรับลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๓๖ - ๕๕ ปี ส่วนใหญ่ได้แก่ลูกจ้างอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี มีสถานภาพสมรสและมีบุตร ๓ คน เป็นผู้มีพี่น้องร่วมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ ๕ - ๖ คน ได้อพยพมาอยู่อาศัยในตำบลที่อยู่ในปัจจุบันนานกว่า ๑๐ ปี โดยอยู่บ้านของตนเอง มีลักษณะครอบครัวเดี่ยว จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๔ - ๖ คน มีการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ ๔ ประกอบอาชีพคนงานไร้ฝีมือและมีรายได้ต่อเดือน ๑,๐๐๑ - ๒,๐๐๐ บาท

ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยา อายุ ๒๐ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ได้แก่ลูกจ้างอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี มีสถานภาพสมรส และมีบุตร ๑ คนกับไม่มีบุตรจำนวนเท่ากัน มีพี่น้องร่วมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ ๑ - ๒ คน เป็นผู้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในตำบลที่อยู่ปัจจุบันนานกว่า ๕ ปี - ๑๐ ปี อยู่หอพักคนงาน จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ประกอบอาชีพคนงานไร่ฝ้ายและมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ บาท

ในการศึกษาเกี่ยวข้องกับผู้เป็นภรรยาบางส่วน พบว่าลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วน อายุ ๑ - ๓ ปี ส่วนใหญ่ได้แก่ลูกจ้างอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี มีสถานภาพสมรสและมีบุตร ๑ คน มีพี่น้องร่วมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ ๕ - ๖ คน เป็นผู้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในตำบลที่อยู่ในปัจจุบันนานกว่า ๕ ปี - ๑๐ ปี โดยอยู่บ้านของบิดามารดาของตนเอง หรือคู่สมรส มีลักษณะครอบครัวเดี่ยว จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๑ - ๓ คน จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ ประกอบอาชีพคนงานไร่ฝ้ายและมีรายได้ต่อเดือน ๑,๐๐๑ - ๒,๐๐๐ บาท

กรณีลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วน อายุ ๔ - ๑๔ ปี ส่วนใหญ่ได้แก่ลูกจ้าง อายุ ๒๐ - ๒๔ ปี มีสถานภาพโสด มีพี่น้องร่วมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ ๓ - ๔ คน เป็นผู้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในตำบลที่อยู่ในปัจจุบันนานกว่า ๕ - ๑๐ ปี โดยอยู่หอพักคนงาน ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ ประกอบอาชีพคนงานไร่ฝ้าย และมีรายได้ต่อเดือน ๑,๐๐๑ - ๒,๐๐๐ บาท

สำหรับลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วน อายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ส่วนใหญ่ได้แก่ลูกจ้าง อายุ ๒๐ - ๒๔ ปี มีสถานภาพโสด มีพี่น้องร่วมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ ๓ - ๔ คน เป็นผู้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยอยู่ในตำบลที่อยู่ปัจจุบัน ๕ - ๑๐ ปี โดยอยู่หอพักคนงาน ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ ประกอบอาชีพคนงานไร่ฝ้ายและมีรายได้เดือนละ ๑,๐๐๑ - ๒,๐๐๐ บาท

ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยา อายุ ๓๖ - ๕๕ ปี ส่วนใหญ่ได้แก่ลูกจ้างอายุ ๒๐ - ๒๔ ปี มีสถานภาพโสด เป็นผู้ที่มีพี่น้องร่วมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ ๕ - ๖ คน ได้อพยพเข้ามาอยู่ในตำบลที่อยู่ปัจจุบันนานกว่า ๑ - ๕ ปี โดยอยู่หอพักคนงาน มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ๔ ประถมอาชีพคนงานไร้ฝีมือและมีรายได้เดือนละ ๑,๐๐๑ - ๒,๐๐๐ บาท

ลูกจ้างกลุ่มสุดท้ายที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วน อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ได้แก่ลูกจ้างอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี มีสถานภาพสมรส และมีบุตร ๒ คน เป็นผู้ที่มีพี่น้องร่วมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ ๕ - ๖ คน ได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในตำบลที่อยู่ในปัจจุบันนานกว่า ๕ - ๑๐ ปี โดยอยู่หอพักคนงาน มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ๔ ประถมอาชีพคนงานไร้ฝีมือ และมีรายได้เดือนละ ๑,๐๐๑ - ๒,๐๐๐ บาท

ข. จำนวนผู้เป็นภรรยา

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ลูกจ้างชายที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ตั้งแต่ ๑ - ๖ คน โดยลูกจ้างชายที่อายุน้อยจะมีอัตราส่วนผู้เป็นภรรยาต่ำกว่าลูกจ้างที่อายุมากกว่า และจำนวนผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย เป็นสัดส่วนตรงกับอายุของลูกจ้างด้วย สำหรับหญิงที่มีอายุน้อยจะมีอัตราส่วนผู้เป็นภรรยาต่ำกว่าลูกจ้างที่อายุมากกว่าเช่นกัน แต่จำนวนผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ของลูกจ้างอายุ ๑๕ - ๑๙ และ ๒๐ - ๒๔ ปี เท่ากัน แต่ต่ำกว่าลูกจ้างอายุ ๒๕ ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนเฉลี่ยอยู่ในระดับเดียวกัน ในกรณีผู้เป็นภรรยาบางส่วนพบว่า ลูกจ้างชายที่มีอายุน้อยจะมีอัตราส่วนผู้เป็นภรรยาบางส่วนสูงกว่าลูกจ้างที่อายุมากกว่า และจำนวนผู้เป็นภรรยาบางส่วนโดยเฉลี่ยในกลุ่มอายุแรก คือ ๑๕ - ๑๙ ปี จะต่ำและสูงมากที่สุดในกลุ่มอายุ ๒๐ - ๒๔ ปี จากนั้นจะค่อย ๆ ลดลง สำหรับหญิงมีอัตราส่วนผู้เป็นภรรยาบางส่วนตามกลุ่มอายุต่าง ๆ ไม่แน่นอน และลูกจ้างทุกกลุ่มอายุ มีจำนวนผู้เป็นภรรยาบางส่วนโดยเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๓ - ๓.๑ คน

เมื่อศึกษาจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ โดยพิจารณาตามเพศและสถานภาพสมรส ของลูกจ้าง ได้พบว่าลูกจ้างชายที่มีสถานภาพสมรสมีอัตราส่วนผู้มีภาระโดยสมบูรณ์สูงที่สุดและ ชายโสดต่ำที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ยของชายซึ่งมี ๑.๐ คน ขณะที่ ชายโสดมีเพียง ๑.๔ คนสำหรับหญิงมีลักษณะเช่นเดียวกับชาย แต่จำนวนผู้เป็นภาระโดย สมบูรณ์โดยเฉลี่ยต่ำกว่า โดยหญิงที่สมรสมี ๒.๐ คน หญิงโสดมี ๑.๒ คน ในกรณีผู้เป็นภาระ บางส่วนพบว่า ลูกจ้างชายโสดมีอัตราส่วนผู้มีภาระบางส่วนสูงกว่าชายสมรส และมีจำนวนผู้ เป็น ภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๑.๖ คน ซึ่งสูงกว่าชายสมรสที่มีเพียง ๑.๐ คน สำหรับหญิงสมรส มีอัตราส่วนผู้มีภาระบางส่วนสูงกว่าหญิงโสด แต่หญิงโสดมีจำนวนเฉลี่ย ๑.๔ คน สูงกว่าหญิง สมรสที่มีเพียง ๑.๕ คน

ในเรื่องจำนวนบุตรของลูกจ้าง พบว่าลูกจ้างที่มีบุตรจำนวนมากกว่า มีจำนวนผู้เป็น ภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงกว่าลูกจ้างที่มีบุตรน้อยคนกว่า และผู้ไม่มีบุตร แต่มีผู้เป็นภาระบาง ส่วนโดยเฉลี่ยต่ำกว่า ลูกจ้างที่มีพี่น้องรวมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ ๔ - ๑๒ คน มีผู้เป็นภาระโดย สมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงกว่าลูกจ้างที่มีพี่น้องจำนวนน้อยกว่า ๔ คน แต่ลูกจ้างมีผู้เป็นภาระบาง ส่วนโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามจำนวนพี่น้องที่เพิ่มขึ้น

ลูกจ้างที่ทำงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัดปทุมธานี มีภูมิลำเนาเดิม ในภาคต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งพบว่าลูกจ้างที่เกิดในแต่ละภาคมีอัตราส่วนผู้มีภาระใกล้เคียง กัน โดยลูกจ้างที่เกิดในภาคใต้มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงที่สุด ในขณะที่ ลูกจ้างที่เกิดในภาคเหนือมีผู้เป็นภาระบางส่วนสูงที่สุด ทั้งนี้ผู้ที่ไม่เคยย้ายถิ่น และผู้ที่อพยพมา อยู่อาศัยในตำบลที่อยู่ปัจจุบันนานกว่ามีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงกว่าผู้อพยพ เข้า มาอยู่ในระยะเวลาที่สั้นกว่า หรือกล่าวได้ว่าจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยเป็นสัดส่วน ตรงกับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลที่อยู่ปัจจุบัน แต่ลูกจ้างที่อยู่อาศัยในระยะเวลาที่แตกต่าง กันนี้ มีผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ลูกจ้างที่อาศัยอยู่บ้าน

ของตนเองและบ้านเช่าชื่อ มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงที่สุด ๓.๑ คน ผู้อยู่หอพัก
คนงานมีจำนวนเฉลี่ยค่าที่สุก ๑.๗ คน ในขณะที่ลูกจ้างที่อาศัยอยู่บ้านบิคา/มารคามีจำนวน
ผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยสูงที่สุด ๒.๔ คน และผู้อาศัยอยู่บ้านญาติมีจำนวนเฉลี่ยค่าที่สุก
๑.๔ คน

อย่างไรก็ตาม ครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของลูกจ้างก็มีผลต่อจำนวน
ผู้เป็นภาระ โดยพบว่าลูกจ้างในครอบครัวเดี่ยวมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงกว่า
ครอบครัวขยาย และลูกจ้างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงกว่า มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดย
เฉลี่ยสูงกว่าลูกจ้างที่มีสมาชิกในครัวเรือนต่ำกว่า แต่ลูกจ้างในครอบครัวขยายมีจำนวนผู้เป็น
ภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยสูงกว่า อย่างไรก็ตาม ลูกจ้างที่มีจำนวนสมาชิกสูงกว่าในครอบครัว
ทั้ง ๒ แบบ ก็มีแนวโน้มของจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนสูงกว่าลูกจ้างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน
ต่ำกว่า เช่นกัน

การศึกษาของลูกจ้าง เฉพาะการศึกษาในรูปแบบ ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างระดับ
การศึกษากับจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย พบว่าลูกจ้างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ปีที่ ๑ - ๓ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงที่สุด
๒.๗ คน ผู้ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ - ๗ มีจำนวนเฉลี่ยค่าที่สุก แต่ลูกจ้างที่จบการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๕ มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนสูงที่สุด โดยผู้มีการศึกษาสูงและต่ำกว่า
นี้ มีจำนวนเฉลี่ยค่าที่สุกทั้งสิ้น

ลูกจ้างที่ประกอบอาชีพวิชาชีพ วิชาการ ซึ่งเป็นผู้มีรายได้สูง มีจำนวนผู้เป็นภาระ
โดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงกว่าลูกจ้างที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และลูกจ้างที่มีรายได้สูง มีจำนวนผู้
เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงกว่าลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำคือ เกือบเท่ากัน ในขณะที่ลูกจ้างที่ทำงาน
อาชีพเกี่ยวกับการขนส่งคมนาคม และกรรมกรมีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มอื่น
และลูกจ้างที่มีรายได้ระหว่าง ๔,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย
สูงที่สุด

คู่สมรสส่วนใหญ่ของลูกจ้างมีงานทำ ลูกจ้างที่มีคู่สมรสประกอบอาชีพค้าขาย มีจำนวน ผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงสุด ๓.๒ คน อันที่จริงได้แก่ลูกจ้างที่มีคู่สมรสเป็นแม่บ้าน มีจำนวนผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๓.๑ คน ในขณะที่ลูกจ้างที่มีคู่สมรสประกอบอาชีพ วิชาชีพ วิชาการ มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนโดยเฉลี่ยค่าที่สุด ๒.๘ คน แสดงถึงการร่วมรับภาระ เลี้ยงดูระหว่างลูกจ้างกับคู่สมรสที่ประกอบอาชีพนี้

กล่าวโดยสรุปแล้ว ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการมีภรรยาโดยสมบูรณ์และบางส่วน ของ ลูกจ้างได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพ รายได้ การทำงานของคู่สมรส อายุ สถานภาพ สมรส จำนวนบุตร และการย้ายถิ่นที่อยู่ ซึ่งอัตราส่วนร้อยละของลูกจ้างที่มีภรรยา เลี้ยงดูและจำนวน ผู้เป็นภรรยาโดยเฉลี่ยจะมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันตามลักษณะของปัจจัยดังกล่าวนี้เอง ทั้ง เป็น ไปตามสมมุติฐานของการวิจัยเรื่องนี้ว่า "ความแตกต่างของการมีภรรยา ย่อม เป็นผลมาจากความ แตกต่างด้านสถานภาพทาง เศรษฐกิจ สังคมและประชากรของลูกจ้าง"

ข้อ เสนอแนะ

๑. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

คณะกรรมการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำอาชีพ ใช้ เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา กำหนด อัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้ เพียงพอแก่การดำรงชีพของลูกจ้างและผู้ที่ถูกจ้างต้องรับภาระ เลี้ยงดู

กรมแรงงานและกรมประชาสัมพันธ์ อาชีพใช้ประกอบ เหตุผลการร่าง เสนอกฎหมาย ประกันสังคมต่อคณะรัฐบาล เนื่องจากสวัสดิการดังกล่าวมิใช่จะเป็นประโยชน์แก่ลูกจ้าง เท่านั้น แต่ เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มคนที่ เป็นภรรยาของลูกจ้างด้วย

กรมพัฒนาชุมชนและหน่วยงานด้านสังคมสงเคราะห์ สามารถขยายโครงการฝึกอาชีพ
แม่บ้าน และจัดตั้งศูนย์รับเลี้ยงเด็กในเวลากลางวัน (Day Care Center) ในแหล่งอุตสาหกรรม
เนื่องจากมีความเหมาะสม และทำให้สตรีผู้เป็นมารดาสามารถทำงานเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

สมาคมวางแผนครอบครัว อาจใช้ประกอบการวางแผนให้ความรู้ ทัศนคติและบริการ
แก่ลูกจ้าง เพื่อให้เห็นความสำคัญของการจำกัดขนาดครอบครัว

นายจ้างสามารถใช้ประกอบการพิจารณาจัดสวัสดิการให้แก่ลูกจ้างและครอบครัว ตลอดจน
เงินลูกจ้างอาจใช้ เป็นเหตุผลหนึ่งในการเรียกร้องกำหนดสวัสดิการจากนายจ้าง

นอกจากนี้ยังสนับสนุนนโยบายสร้างงานในชนบท โดยที่คนชนบทซึ่งมีรายได้เพียงพอ
แก่การดำรงชีวิต จะไม่ต้องพึ่งพาญาติพี่น้องอีกต่อไป ทำให้บุตรหรือพี่น้องที่เคยส่งเสียเลี้ยงดูอยู่
หมกมุ่นในส่วนนี้ไป

๒. การวิจัยเรื่องนี้จะเป็นการเสนอแนะให้นักสังคมวิทยาศึกษา เรื่องแบบแผนของ
ครัวเรือนและระบบเครือญาติ (kinship system) ในแง่ของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในขอบข่าย
ที่กว้างขวางออกไป

๓. เนื่องจากข้อจำกัดในค่าเวลาและทุนทรัพย์ ทำให้การวิจัยครั้งนี้เปรียบเสมือนการ
ศึกษาขั้นต้นที่ให้ความรู้ในเรื่องการมีภาระ ซึ่งยังไม่มีผู้ศึกษามาก่อน เชื่อว่ามีปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่
ฐานะของครอบครัวในสังคม ประเภทรายจ่ายที่แท้จริง และจำนวนบุตรในอุมมคติ ควรนำมา เกี่ยว
ข้องในการศึกษาค้นคว้า แต่ยังไม่มีโอกาสศึกษาในครั้งนี้ ถ้าหากจะมีการศึกษาครั้งต่อไป จึงควร
นำมาศึกษาค้นคว้า เพราะน่าจะมีผลต่อการมีภาระของบุคคล

๔. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดขึ้นเมื่อปี ๒๕๒๑
เมื่อเวลาผ่านไป เหตุการณ์อาจแตกต่างออกไป อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
เศรษฐกิจและวัฒนธรรม หากได้มีการสำรวจใหม่ และนำมา เปรียบเทียบกับการวิจัยครั้งนี้ เพื่อ
ดูการเปลี่ยนแปลง ก็น่าจะมีผลเกิดขึ้น

๕. สำหรับผู้ที่จะทำการศึกษา เกี่ยวกับปัจจัยที่ยังผลต่อการมีภาวะในอนาคต น่าจะ
ได้ศึกษา เปรียบเทียบกับประชากรในกลุ่มอาชีพที่แตกต่างกันด้วย เพื่อให้เห็นความแตกต่าง
และความเหมือนกันของการรับภาวะ

๖. การศึกษาครั้งนี้ อาจจะใช้ เป็นเอกสารอ้างอิงในการศึกษาค้นคว้าต่อไปในอนาคต
สำหรับผู้ศึกษาในเรื่อง เกี่ยวกันหรือ เรื่องที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย